

Húsvét 2. napja

► ApCsel 10,34–43

Nem fordít hátat senkinek

Az ünnep jellege

„Húsvét teljes ünnepe eredetileg nyolc nap volt, és fehérvasárnapig tartott. Később alakult ki a háromnapos ünneplés, majd ez rövidült le kettőre. A protestáns gyakorlat szerint az ünnep második napja elsősorban az etikai mondanivalót hordozza, és az ünnepből adódó tennivalókra buzdít.” (HAFENSCHER 2010, 361. o.)

Az ünnep „a feltámadt Krisztussal való találkozásról, Krisztus feltámadásának bizonyosságáról szól az emmausi tanítványok ősi evangéliumában (Lk 24,13–35); epistolájában (ApCsel 10,34–43) pedig Péter apostol bizonyágtétevésében hangzik a váltságművet megkoronázó feltámadás prédikálása mint a húsvéti evangélium diadalmas hódításra indulása” (JÁNOSSY 2008, 34. o.).

A Pröhle-féle agenda alapján húsvét második ünnepének témája „az új élet Teremtője”.

Amit a textusról tudni kell

Perikópánk Péter apostol igehirdetése, vallástétele, amelyet a Cézáreában élő istenfélő, adakozó és imádságos lelkületű Kornéliusz századoshoz, valamint családtagjaihoz és barátaihoz intézett. A kijelölt igeszakasz helyes megértése és magyarázata érdekében javasolom elolvasni a teljes 10. fejezetet, amely leírja Péter és Kornéliusz látomasát, a látogatás előzményét, a találkozás első megnyilvánulásait, az igehirdetést követően pedig annak utóhatását (a Szentlélek kitöltését és a keresztteljesedés lehetőségét) egyaránt.

A kijelölt tíz versben Simon Péter, Jézus egykori közvetlen tanítványa beszél. Megdöbbenő Péter beszédének kezdő fordulata: „*Most értem*

meg igazán...” Az apostol itt vallja be őszintén, hogy a Jézus mellett töltött tanítványi évek dacára az ő Istennel kapcsolatos ismerete is töredékes. Isten mélyebb megismeréséhez segíti hozzá az olvasót, méghozzá tagadó formulát használva, ami nem meglepő, hiszen emberi fogalmaink, jelzőink sokszor kevésnek bizonyulnak a Mindenható tulajdonságainak bemutatására. Isten nem személyválogató (προσωπολήμιτης). Ez a kifejezés Péter mondandójának egyik kulcsszava, hiszen ebből fakad, hogy Jézus Krisztus evangéliumát teljes bátorsággal és érvénnyel kezdi hirdetni az apostol nem izraelita hallgatóságának. Így számunkra is elengedhetetlen, hogy jobban megismerjük a kifejezés pontos jelentését, és az igehallgatókat is hozzásegítsük annak megértéséhez.

A személyválogatás a *Keresztény bibliai lexikon* szerint „a bibliai nyelvhasználatban azt jelenti, hogy valakit részrehajlás nélkül ítélünk meg” (BARTHA 1995, 523. o.). Részrehajlónak az értelmező kéziszótár szerint pedig azt nevezzük, aki érzelmeitől vagy érdekeitől vezérelve, igazságtalanul valakinek kedvezően ítél, illetve jár el. John Stott igénkhez kapcsolódóan tágitja a szó értelmét: „Isten nem a külső adottságok, így a megjelenés, a faji és nemzeti hovatartozás vagy a rang alapján ítéli meg az embereket. [...] A hangsúly azon van, hogy Kornéliusz pogány származása »elfogadható« volt, vagyis nem kellett zsidóvá válnia.” (STOTT 2012, 207–208. o.)

A 34–35. és 43. versek mintegy textusunkat keretbe foglalva Péter új felismerését hangsúlyozzák istenismeretével kapcsolatban: Isten nem személyválogató. Ebből következően a bűnbocsánat mindenkinek (azaz származásra való tekintet nélkül bárkinek) elérhető hit és Jézus neve (tehát „személye és tette” [STOTT 2012, 210. o.] által. Is-

ten nem vet el senkit, aki féli őt, keresi őt, akarta szerint igyekszik élni, hiszen számára ez az elsődlegesen meghatározó.

Ebből a kiinduló helyzetből hirdeti Péter – mint megbízható szemtanú, a Megváltó tanítványa – a Jézus Krisztus életéről, haláláról és feltámadásáról szóló (húsvéti) örömhírt, amely mindenkinek felkínálja a megtérés és a megváltás elfogadásának lehetőségét.

A perikópa megértése

„Az 1. századi Izráelt mélyen gyökerező etnikai megosztottság jellemezte. Még az olyan zsidó keresztények is, mint Péter, úgy vélték, hogy ők Isten »kedvencei« közé tartoznak. Ezért van az, hogy [... az Újszövetség] óvatos előrehaladást mutató gondolkodással próbálja kivezetni a hallgatóságot előítéleteiből arra az igazságra, hogy Jézus minden emberért eljött.” (*Jézus-Biblia*, 1780. o.)

Péter zsidó származású emberként nem léphetett volna be a körülmetéletlen százados házába, ahol igehirdetését elmondta, hiszen a Törvény értelmében ezáltal rituálisan tisztátalanná válna. Azonban a fejezet elején (ApCsel 10,9–16) olvasható látomásban Isten felkészítette őt, hogy a tisztátalannak bélyegzett pogányok közé is elvigye az evangélium életformáló üzenetét.

Már a feltámadott Jézus szájából elhangzó missziói parancs (Mt 28,19) is minden nép tanítványává tételére szólította fel a tanítványokat.

Akkoriban átjárhatatlan szakadék tátongott a zsidók és pogányok között annak ellenére, hogy „az Úr azért választotta ki és áldotta meg az emberiség egyik nemzetét, hogy rajtuk keresztül a föld valamennyi népét áldásban részesítse (1Móz 12,1–4)” – vélekedik John STOTT (2012, 202. o.). A kiválasztott nép abba a hibába esett, hogy kivételezett népként kezdett magára tekinteni, a pogányokat pedig minden téren megvetette. Ezt az alaphelyzetet figyelembe véve érthető, hogy mekkora csoda Péter Istentől kapott felismerése, miszerint az Úr nem

veti meg a más népből származó istenfélő embereket sem, mivel nem személyválogató.

Az újszövetségi levelek több helyen is megerősítik, hogy Isten nem személyválogató (Róm 2,11; 1Pt 1,17).

Az ember szíve állapotának – amely az ApCsel 10-ben istenfélő állapotként és hitként jelenik meg – kiemelt fontosságát Isten szemében már Dávid király történetében is hangsúlyozza a Szentírás: „...nem az a fontos, amit lát az ember. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (1Sám 16,7b)

A 21. századi magyar ember természetesen már beleszületett abba a helyzetbe, hogy az evangélium üzenete minden népnek, így nekünk is hirdettetik, azonban Isten inkluzivitását sokféle aspektusban átélhetjük ma is. Első körben valódi felismerésünk lehet, hogy Isten valóban, ténylegesen igent mond ránk személyesen is, és úgyszintén hívja azokat az embereket is az evangélium befogadására, akiket saját megtélésünk miatt mi magunk nem szívesen látnánk a gyülekezet közösségében bármiféle külsőség miatt, a múltjuk vagy származásuk okán.

Igehirdetési vázlat

Milyen az Isten?

Legtöbbünkben nagy a kíváncsiság Isten pontosabb megismerésére. Ha eléggé hajt minket a megismerés iránti vágyunk, talán rendszeresen lapozgatjuk a Bibliánkat, olvassuk, hallgatjuk az Istennel kapcsolatos elmélgedéseket, keressük a keresztény testvéreinkkel való eszmecsere lehetőségét, és itt ülünk a templomban, hogy halljuk Isten hozzánk szóló szavát. De vajon megkérdeztük-e már összekulcsolt kézzel, a belső szobánkba húzódva: milyen vagy te, Istenem? Engedd, hogy még jobban megismerjelek!

Isten megismerése egy folyamat. Ahogy időt töltünk vele, imádságos helyzetben kapcsolódunk hozzá, úgy mutat meg egyre többet és többet ma-

gából. Így tette ezt Péter esetében is. Jóllehet azt gondolnánk, Simon Péter, a Kőszikla már elég jól megismerte Istent Jézus Krisztus tizenkét tanítványának egyikeként. Péter buzgó lelkesedéssel hallgatta Jézus Istenről szóló tanításait. Ő volt az, aki mindenhová – egészen a főpap udvaráig – követte Isten Fiát. Péter azonban ennyi megélést követően, egy Istentől kapott látomás segítségével kezdi csak igazán megérteni az Úr egyik életbevágó jellemzőjét: Isten nem személyválogató, nem fordít hátat senkinek. A húsvéti örömhír mindenkinek szól, aki ezt hittel fogadja.

Mit tett Jézus az emberiségért? – Személyes tanúságtétel
Javaslat a vázlatpont kidolgozásához: Péter apostol tanúságtételének összefoglalása a 36-tól kezdődő versekben ugyan nagyrészt lényegre törő, tényszerű, a személyes felismeréssel induló perikópa után azonban itt helye lehet az igehirdető személyes jellegű tanúságtételnek, hogy ilyen módon hirdesse a megváltás történetét. A feltámadott Jézussal való személyes találkozás (41. vers) többféle érzékszervvel átélhető volta újabb kapcsolódási pontot kínál az igehirdetőnek, hogy személyes hitére építve hirdesse a ma is élő Jézus életet megújító, átformáló erejét. A személyes tanúságtétel helyett a 36–41. versek összefoglalása is helyet kaphat ebben a pontban.

Mit tesz érted a személyválogatás nélküli Isten?
Istent nem befolyásolja, hogy honnan jöttél, milyen a családi hátterved vagy a származásod, né tán a külső megjelenésed. Talán az emberek egy része ez alapján ítélné meg téged, és döntené el, hogy kapcsolatba lép-e veled valami módon, vagy inkább elzárkózik tőled. Az élet sok területén számít, hogy honnan is jöttünk, honnan hozzuk mintáinkat. De az Úristen nem ez alapján ítél meg. Ő nem személyválogató, nem részrehajló, ő nem fordít igazságtalanul hátat senkinek. Számára sokkal fontosabb a szíved állapota, hogy hittel keresed-e az ő életedre vonatkozó akaratát, tervét.

Ő elfogad és átformál.

Mit tehetsz te? – Húsvéti küldetésed

Péter apostol itt egy olyan helyen beszél Jézus éléről, büntörlő haláláról és örök életet szerző feltámadásáról, ahova néhány nappal korábban a zsidó rituálék tisztelőjeként és megtartójaként a legmerészebb álmaiban sem lépett volna be. Most azonban a pogány háttérrel rendelkező, Kornéliusz nevű római százados házában hirdeti Isten igéjét, aki származása ellenére istenfélő és adakozó lelkületű volt, és rendszeresen imádkozott Istenhez. Pogány, vagyis nem zsidó gyökerei miatt azonban Péter zsidóként nem léphetett volna be a százados házába negatív következmények nélkül. Nem is tette volna, ha nem maga az Úristen kéri erre, aki nem személyválogató, és aki nem zárja el senkitől az üdvösség lehetőségét.

2024 húsvétján kérjük Istent, hogy formáljon bennünket önmagához hasonlóvá ebben is. Szabadítson meg az előítéleteinktől és ezzel együtt a személyválogatás zsákutcájából, hogy képesek legyünk kinyújtani kezünket minden embertársunk felé. Feladatunk és küldetésünk mindannyiunknak megosztani a megváltás örömeit, mely a mi életünket is megváltoztatta, és az Isten által kijelölt mederbe tereli. Mindezt válogatás, személyválogatás nélkül, mindenkinek és bárkinek.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

2Móz 15,1–11; Lk 24,13–35

Énekek

EÉ 213, 216, 221

Illusztráció

VERS

Schvalm Rózsa: *Ébredj, lélek*

Ébredj, lélek, új öröme húsvét reggelén,
győzött sötétség hatalmán, s úrrá lett a fény.

Nem rejti a sír mélysége, a Megváltó él,
 újjászületett az élet, s benne a remény!
 E szent öröm gyújtson lángot ma is szívémben,
 ragyogja be fényével teljes életünket.
 Van élet a halál után, aki hitben él,
 léte már e földön boldog újjászületés.

FILM

Isten nem halott (God's Not Dead)

Amerikai filmdráma, 113 perc, 2014.

Az *Isten nem halott* című film különféle emberi sorsokat összekapcsolva mutatja meg, hogy Isten nem fordul előítéllettel egyik ember felé sem, hanem megváltásra hívja mindannyiukat. A főszereplő, Josh egy bátor, éppen egyetemet kezdő keresztyén fiatal, akit a filozófiakurzus első óráján Isten létezésének megtagadására kér tanára. Josh azonban őszinte, élő hitéből fakadóan, csoporttársaival ellentétben nem vállalja az „Isten halott” állítás egyetértő leírását. Ez a bátor, hitvalló magatartás rendkívül kockázatos és hitet próbáló helyzet elé állítja Josht, akinek az egész csoport előtt, három kiselőadás keretében kell megvédenie antitéziséjét, vagyis érvelni Isten létezése mellett.

A filozófiatanár, Radisson professzor azonban arrogáns személy, megrögzött ateista, aki csupán egyetlen „istent” ismer el az óráján: önmagát. Az első alkalom után meg is fenyegeti Josht diplomaszerezésének ellehetetlenítésével. A professzor igazi ellenszenves karakter, és a cselekmény előrehaladtával csak egyre ellenszenvesebbé válik a néző számára.

Josh hitének vakmerő felvállalásával nagy hatást gyakorol a környezetére és csoporttársaira. Többségük sosem hallott még a világteremtő Istenről. Az egyikük egy kínai családból származó fiú, aki apjának telefonon számol be az Istenrel kapcsolatos új ismereteiről, felismeréseiről. A Kínai Népköztársaságban élő apjában azonban minden alkalommal rettegést kelt Isten nevének említése. Ott van az egyetemen egy musz-

lim lány is, aki egy éven át titkolta családjá elől keresztyén hitét. Amikor lelepleződik, szigorú apja Jézus megtagadására szólítja fel, azonban a lány ebben a helyzetben is megváltójának vallja Jézus Krisztust, ami miatt apja kitagadja. Isten kereste és megváltásra hívta őket, akárcsak a filmben szintén megjelenő zaklató, népszerű bloggert, a gonoszság legmélyebb útjaira tévedt üzletembert és az Isten ellen foggal-körömmel küzdő filozófiaprofesszort egyaránt.

Idővel az is kiderül, hogy a professzor isten-tagadása és annak terjesztése mögött valóban az Isten iránti harag és csalódottság, fájdalom rejteződik, komoly bibliaismerettel fűszerezve. Radisson professzort súlyos baleset éri, azonban élete utolsó perceiben Isten ad neki egy utolsó lehetőséget a bűnbocsánat és az örök élet elfogadására egy lelkész és egy misszionárius segítségével, akik többszörös véletlennek köszönhetően tartózkodnak a baleset helyszínén. Isten nem halott!

Felhasznált és ajánlott irodalom

BARTHA Tibor (szerk.) 1995. *Keresztyén bibliai lexikon*. Kálvin Kiadó, Budapest.

HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Tanszéke – Luther Kiadó, Budapest.

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitas Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.

Jézus-Biblia. Ez az a nap! Alapítvány – Veritas Kiadó, Budapest, 2018.

STOTT, John 2012. *Az apostolok cselekedetei. A Lélek, az egyház és a világ*. Ford. Gulyás Melinda. Harmat-KIA, Budapest.

SZABÓ Lajos (szerk.) 1998. *Tükörcsill. Evangélikus lelkészek igehirdetéseinek gyűjteménye*. Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest.

WALL, Robert W. – SAMPLEY, J. Paul – WRIGHT, N. T. (szerk.) 1994. *Acts; Introduction to Epistolary Literature; Romans; 1 Corinthians*. Abingdon Press, Nashville. (The New Interpreter's Bible 10.)